

saalebes, at naar en Præst kan staae paa Valgtribunen, kan staae ved Folkforsamlinger og opfordre Befolkningen til at gaae med i Krigen, opfordre til, at alle Mand skulle staae væbnede til Tænderne og staaes til sidste Mand, saa siger Folket: Ja, dersom den ærede Taler selv vilde gaae med og tage Geværret paa Nakken, saa kunde der være nogen Rimelighed i, hvad han siger; men hvad kan det nytte, at han opfordrer os Andre til at gaae i Krig, naar han selv bliver hjemme, sidder i sin Kænestol og indpaffer sig og ikke drager Sværdet for sit Fædreland. Net, en saadan Abfkielse mellem Lægmandstanden og den ordinerede Stand har ingen Hjemmel i Religionen eller i Guds Ord. — Den samme ærede Rigsdagsmand talte meget om den Raahed, som findes i Militaivretaten, og de usømmelige Forhold, som mange Gange der finde Sted. Jeg troer nu, at den ærede Rigsdagsmand overdrev det Noget; jeg troer ikke, at der er en saadan Raahed, eller finder saa store Udfeielser Sted i Armeen, som den ærede Rigsdagsmand forestiller sig. Det kan være muligt, at der langt tilbage i Tiden, før den almindelige Værnepligt blev indført, kan have været en saadan Raahed tilstede i Armeen, men jeg troer langtsaa, at den nu er tilstede. Jeg troer, at Armeen i Almindelighed er som Folket og Folket som Armeen, Armeen er udgaaet fra Folket og vedbliver at være en Bestanddeel deraf, og forsaavidt Folket er godt i sædelig, religiøs og moralsk Henseende, bliver Armeen det ogsaa; men selv om det nu var saa, at der fandtes en saadan Raahed og Udfeielse i Armeen, hvad kunde da være mere ønskeligt, end at den havde Præster, religiøst begavede og troende Mænd, i sin Midte, som kunde tale et godt Ord til Soldaterne, sætte dem irette, advare, formane, opmuntre og trøste dem, Alt efter som det var nødvendigt. Jeg troer derfor, at det er i Armeens Interesse, at Præsterne blive underkastede den almindelige Værnepligt. Man maa vel lægge Mærke til, at de Præster, der for tiden ere i Folkekirken, ikke ville rammes af denne Bestemmelse, men kun tilkommende Præster, og det vilde derhos kun blive de ordinerede Geistlige i en yngre Alder, i Almindelighed kun enkelte Capellaner, ganske unge Embeds-

mænd, som vilde rammes af denne Bestemmelse. Jeg troer dernæst, at den Trøst og Husvælelse, hvorom det ærede geistlige Medlem for Falster (Vindeshøll) udtalte, at det er Præsternes Pligt at meddele Menigheden den, vil vinde langt større Indgang hos Befolkningen og Soldaterne, naar den Mand, der taler til dem, har taget Deel i samme Byrde som de Andre. Naar han kan tale af Erfaring, henvise til, hvad han selv har oplevet, og sige: Jeg var med dengang, da det og det skete — da vil det gjøre et ganske andet Indtryk og være til langt større Trøst for Fædrene, Vornene og Ægtefolkene i Hjemmet, end naar de kunne sige om ham: Ja, han kan sagtens præbikse, thi han er fri Mand og skal ikke med. — Der er ogsaa henviist til andre Lande; man har sagt, at enten man vender Blikket mod Ost, Vest, Syd eller Nord, finder man intetsteds noget Tilsvarende, og at man derfor i andre Lande vilde sige, at det lille danske Folk vilde sætte Verden paa den gale Ende, og at det vilde blive betragtet som noget heelt Urimeligt og Forkæert, dersom vi her bestemte, at Geistligheden skulde være underkastet den almindelige Værnepligt. Jeg veed nu ikke, hvorvidt en saadan Betragtning virkelig vil blive anstillet af andre Folkelag. Jeg har læst, at en høitaget juridisk Embedsmand, der er Medlem af det andet Thing, har udtalt, at det baade i Preussen og i det nordtyske Forbund er Tilfældet, at ordinerede Geistlige tjene i Linien, medens de ere fritagne for Reserven eller Noget, som svarer til, hvad vi her i Landet kalde Forstærkningen. Jeg veed ikke, hvem der har Net, enten det juridiske Medlem eller den ærede 1ste Landskingsmand for Kjøbenhavn; men jeg troer alligevel ikke, at man enten i Norge, Tydskland, England eller andre Lande vilde betragte den danske Rigsdag som aldeles forrhyt, dersom den tog en saadan Bestemmelse med Hensyn til de Geistlige; jeg har snarere den Tro, at de vilde betragte det som en Undtagelse, som det danske Folk og den danske Rigsdag meget godt kunde være bekjendte at gjøre. Jeg anseer det for at være baade billigt og rimeligt for alle Parter, saavel for Armeen som for Befolkningen og Præsterne, at denne Undtagelse fra den almindelige Værnepligt ikke